

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2015)

4ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»

Μοντέρνα Σταχτοπούτα: Διδακτική Πρόταση για τη Διδασκαλία Οικονομικών Εννοιών με τη Χρήση Βίντεο

Π. Πριβαρτιτσάνης, Μ. Αλμπάνη, Δ. Σταμανίκη

Βιβλιογραφική αναφορά:

Πριβαρτιτσάνης Π., Αλμπάνη Μ., & Σταμανίκη Δ. (2022). Μοντέρνα Σταχτοπούτα: Διδακτική Πρόταση για τη Διδασκαλία Οικονομικών Εννοιών με τη Χρήση Βίντεο. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 568–580. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/4299>

Μοντέρνα Σταχτοπούτα: Διδακτική Πρόταση για τη Διδασκαλία Οικονομικών Εννοιών με τη Χρήση Βίντεο

Π. Πριβαρτιτσάνης¹, Μ. Αλμπάνη², Δ. Σταμανίκη³

¹ Γυμνάσιο Άρνισσας, prive@sch.gr

² Δ.Ε./ΣΕΠ ΔΔΕ Πέλλας, albameli12@gmail.com

³ ΚΕΚ EDISINET Γιαννιτσών, despoinaki86@yahoo.gr

Περίληψη

Με την παρούσα εργασία παρουσιάζεται μια διδακτική πρόταση αξιοποίησης βίντεο για τη διδασκαλία της σχέσης μεταξύ των προσδοκιών για την μελλοντική εξέλιξη του εισοδήματος των καταναλωτών και της ζήτησης αγαθών που αυτοί εκφράζουν. Η χρήση βίντεο στη διδασκαλία αποτυπώνεται με μια σύντομη βιβλιογραφική επισκόπηση, ενώ στη συνέχεια παρουσιάζεται βήμα – βήμα η υλοποίηση της διδακτικής πρότασης και η εφαρμογή της μέσα στη σχολική τάξη, ως μια εναλλακτική προσέγγιση στον τρόπο που ο εκπαιδευτικός μπορεί να διδάξει έννοιες από το γνωστικό του αντικείμενο.

Λέξεις κλειδιά: βίντεο, ταινία, κινηματογράφος

1. Εισαγωγή

Η εκπαιδευτική διαδικασία αποτελεί μια πολύπλοκη δραστηριότητα μέσω της οποίας ο εκπαιδευτικός καλείται να μεταδώσει στο μαθητή γνώσεις, να τον βοηθήσει να αναπτύξει δεξιότητες και να του καλλιεργήσει στάσεις για το αντικείμενο της επιστήμης που διδάσκει. Στόχος του εκπαιδευτικού δε θα πρέπει να είναι η απλή μετάδοση γνώσεων στο μαθητή αλλά η σύνδεσή τους με τον πραγματικό κόσμο για να αποκτήσουν οι γνώσεις αυτές πρακτική αξία για το μαθητή. Για την επιτυχή έκβαση της προσπάθειας αυτής, ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει διάφορες μεθόδους και ποικίλα μέσα διδασκαλίας.

Τα σημερινά παιδιά γεννιούνται σε έναν κόσμο διαποτισμένο από τα μέσα επικοινωνίας (τηλεόραση, εφημερίδες, διαδίκτυο, κινητό τηλέφωνο, κ.α.). Από τη βρεφική ηλικία ξεκινά η έκθεσή τους σε κάθε μορφή οθόνης, ενώ από την παιδική ηλικία είναι καθημερινοί χρήστες των μέσων (Κούρτη, 2012).

Σύμφωνα με τον Piaget, κατά τη διαδικασία της νοητικής τους ανάπτυξης, τα παιδιά, κατά τη σχολική ηλικία, έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό τη συγκεκριμένη σκέψη, η οποία απαιτεί την εποπτική προσέγγιση των προσλαμβανόμενων (Κρασανάκης, 1996). Για τον Bruner η εποπτεία λειτουργεί ενισχυτικά στην αναπαράσταση των εννοιών, εξαιτίας του ότι αποτελούν έντονα αισθητηριακά αποτυπώματα (Bruner,

Β. Δαγδύλης, Α. Λαδιάς, Κ. Μπίκος, Ε. Ντρενογιάννη, Μ. Τσιτουρίδου (επιμ.), Πρακτικά Εργασιών 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία» της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης ΤΠΕ στην Εκπαίδευση (ΕΤΠΕ), Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης & Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 30 Οκτωβρίου – 1 Νοεμβρίου 2015

1996). Στο πλαίσιο αυτό καθίσταται αναγκαία η αξιοποίηση μέσων τα οποία συμβάλλουν στην οπτικοποίηση θεωρητικών ή αφηρημένων γνώσεων, οι οποίες επιδιώκεται να αποκτηθούν από τους μαθητές ως αποτέλεσμα της διδακτικής διαδικασίας (Κρασανάκης, 1996).

2. Οπτικοποιημένη γνώση

Ο σύγχρονος άνθρωπος διαμορφώνει την άποψή του για τον κόσμο μέσα από εικόνες. Ένας μέσος θεατής προσλαμβάνει τις εικόνες του κινηματογράφου, της τηλεόρασης ή της διαφήμισης ως «παντοδύναμες», «αδιαμφισβήτητες» ή «πραγματικές».

Ο συνδυασμός εικόνας και φαντασίας λειτουργεί ως ένα αποτελεσματικό εργαλείο στη σύνθεση αλλά και ανασύνθεση του προβαλλόμενου νοήματος, παρά την όποια επιρροή μπορεί να υφίσταται από υποκειμενικά δεδομένα (Perkins, 1994). Στην ουσία η γνώση προσεγγίζεται ως προϊόν επικοινωνιακής διαπραγμάτευσης μεταξύ του ατόμου και του κόσμου και στην κατάσταση αυτή τα «μέσα» έχουν ιδιαίτερη αξία και ασκούν διαμεσολαβητικό και διευκολυντικό ρόλο. Ως εκ τούτου, καθοριστική σημασία έχουν τόσο η καταλληλότητά τους όσο και ο τρόπος αξιοποίησής τους.

Οι νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση μπορούν να αλλάξουν ριζικά τον τρόπο πρόσβασης στη γνώση. Η εξάπλωση της οπτικοακουστικής πληροφορίας συνέβαλε ώστε να αποκτήσει εδώ και καιρό βαρύνουσα σημασία το πολυτροπικό μήνυμα, δηλ. το μήνυμα που περιλαμβάνει κείμενο, εικόνα και ήχο. Έτσι, δημιουργήθηκε η ανάγκη να ξεφύγουμε από τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας, που βασίζεται αποκλειστικά στο γραπτό και προφορικό λόγο, επιδιώκοντας έναν εγγραμματοισμό στα δύο αυτά μέσα και να στοχεύσουμε σε έναν πιο σύνθετο «οπτικοακουστικό εγγραμματοισμό», καλλιεργώντας την ικανότητα των μαθητών να αναλύσουν ένα οπτικοακουστικό κείμενο (Αθανασάτου κ.ά., 2011).

Ο Arnhem (2005) επισημαίνει ότι η «οπτική εκπαίδευση» θα πρέπει να είναι ένας από τους πόλους γύρω από τον οποίο πρέπει να οργανώνεται το εκάστοτε Αναλυτικό Πρόγραμμα. Για την επίτευξη αυτή απαιτείται η ανάλογη εκπαίδευση και προετοιμασία των μαθητών, ενώ από τη δική του πλευρά ο εκπαιδευτικός οφείλει να παρακινεί τους μαθητές του προς την κριτική αντιπαράθεση με τα χρησιμοποιούμενα «μέσα» και τα πληροφοριακά μηνύματα που προέρχονται από αυτά. Ιδιαίτερα όταν τα μηνύματα που εκπέμπονται είναι πολλαπλά και ταχύτατα αλληλοδιαδεχόμενα, όπως κυρίως συμβαίνει με τα οπτικοακουστικά μέσα. Ειδικά για την περίπτωση αυτών των «μέσων» η διδακτική προσέγγιση χρειάζεται να στηρίζεται στην κριτική ανάλυση και συζήτηση των μεταδιδόμενων μηνυμάτων και την αυτενεργό συμμετοχή των μαθητών (Ντάβου, 2005; Παπαθανασόπουλος, 2009), με έναν, ωστόσο, στοχευμένο και διδακτικά προσδιορισμένο τρόπο.

3. Ο κινηματογράφος και το βίντεο στη διδασκαλία

Ο κινηματογράφος είναι ένα πολιτιστικό φαινόμενο που ανήκει αποκλειστικά στην εποχή της μηχανικής αναπαραγωγής της τέχνης (Benjamin, 1978). Διακρίνεται από όλες τις άλλες τέχνες στο ότι αποκτά μορφή αποκλειστικά με τη μεσολάβηση της τεχνολογίας. Επίσης, είναι μια δραστηριότητα της οποίας το αποτέλεσμα είναι άυλο και ενεργοποιείται με μηχανική υποστήριξη (Carroll, 2008). Σήμερα, ο κινηματογράφος έχει «κερδίσει» πολλούς εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων που τον εντάσσουν στον προγραμματισμό τους, κατά κύριο λόγο με τη μορφή της «παρακολούθησης μιας ταινίας» (Αγραφιώτης, 2015). Στα κύρια πλεονεκτήματα του βίντεο καταγράφονται τα ακόλουθα:

- Μπορεί να εγγραφεί οτιδήποτε και να προβληθεί στην οθόνη της τηλεόρασης ή του ηλεκτρονικού υπολογιστή, όταν και όσες φορές είναι επιθυμητό.
- Έχει απλό χειρισμό.
- Μπορεί να παράσχει οπτικοποιημένη γνώση.
- Προσφέρει τη δυνατότητα τηλεχειρισμού βραδείας ή ταχείας κίνησης, ανίχνευσης και ακινητοποίησης («πάγωμα») της εικόνας (Ζευκλής, 1989; Κανάκης, 1989).

Ειδικά η τελευταία δυνατότητα – πλεονέκτημα του βίντεο είναι που αποτελεί την κύρια διαφοροποίησή του από την τηλεόραση, στην οποία υπάρχει συνεχής ροή εικόνων και πληροφοριών, τις οποίες ο θεατής δεν μπορεί να επεξεργαστεί στον ανάλογο χρόνο και με την ανάλογη ταχύτητα, διότι τόσο οι εικόνες όσο και οι παρεχόμενες από αυτές πληροφορίες διαδέχονται η μία την άλλη με εξαιρετική ταχύτητα, με αποτέλεσμα να μην αφήνουν στον τηλεθεατή τα απαραίτητα περιθώρια επεξεργασίας τους. Με τη δυνατότητα του βίντεο να εναλλάσσει την ταχύτητα προβολής αίρεται το μειονέκτημα αυτό και αντιστοίχως αξιοποιούνται όλα τα υπόλοιπα πλεονεκτήματα που μπορεί να προσφέρει η τηλεόραση. Ταυτόχρονα, ο τηλεθεατής καθίσταται περισσότερο κριτικός και διεισδυτικός στα όσα προβάλλονται. Η δυνατότητα συνεπάγεται τα ακόλουθα:

- Άνεση χρονικής επεξεργασίας των προβαλλόμενων οπτικών δεδομένων.
- Διαλεκτική θεώρηση, ανάλυση, εμβάθυνση και κριτική αντίληψη των προβαλλόμενων.
- Δυνατότητα βελτίωσης της ικανότητας τηλεθέασης και σε άλλες καταστάσεις προβολής αντίστοιχων εικόνων και ανάλογων μηνυμάτων από τον τηλεθεατή και ειδικότερα του τηλεθεατή – μαθητή, όταν παρακολουθεί μόνος του τηλεόραση ή άλλου τύπου προβαλλόμενων εικόνων (British Film Institute, 2000).

Στόχος της αξιοποίησης του βίντεο στη διδακτική διαδικασία είναι να καταστήσει ικανό το μαθητή να κατανοήσει ότι η νοητική απεικόνιση της πραγματικότητας από τον ίδιο δομείται τόσο με βάση την υποκειμενική του αντίληψη για την πραγματικότητα όσο και με τα «όσα» θέλει ο ίδιος να «δει» τη δεδομένη χρονική στιγμή από τα προβαλλόμενα. Τελικά, ο μαθητής επιδιώκεται να αποκτήσει την ικανότητα να μην παρασύρεται από την ελκυστικότητα της εικόνας και τη σαγήνη

της κίνησης, αλλά να επιδιώκει την αναζήτηση του εσώτερου, του παράπλευρου αλλά και του ιδιαίτερου μηνύματος / πληροφορίας που εμπεριέχει το προβαλλόμενο, ώστε να εξερευνήσει και να κατανοήσει επαρκέστερα την πραγματικότητα και τον κόσμο του (Buckingham & Scanlon, 2003).

Με τη χρήση του βίντεο στη διδακτική διαδικασία επιχειρείται η πρόκληση του ενδιαφέροντος των μαθητών, εξαιτίας των πλεονεκτημάτων της κινούμενης εικόνας, αλλά με τη διαφοροποιημένη διάσταση της ενεργού συμμετοχής στην αναζήτηση και αναχώρηση του πραγματικού μηνύματος και όχι της παθητικής αποδοχής της επιφανειακά προβαλλόμενης πληροφόρησης. Επομένως, με τη χρήση του βίντεο επιχειρείται η διαμόρφωση της κριτικής στάσης έναντι του προβαλλόμενου, με την έννοια της αμφισβήτησης, της διαρκούς και τεκμηριωμένης αξιολόγησης, καθώς και του αναλυτικού και διερευνητικού σχολιασμού του (Jeong, 2001).

Οι ανωτέρω επιτεύξεις είναι δυνατόν να υλοποιηθούν μέσω της επεξεργασίας και της συσχέτισης των πληροφοριών, της αναζήτησης και εμβάθυνσης του νοήματος, της εμπιστοσύνης στην προσωπική κρίση και την αποδοχή του πλουραλισμού των ιδεών (Sjoberg, 2000). Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, δεν είναι τυχαίες δράσεις, οι οποίες μπορούν να συμβούν σε οποιαδήποτε περίπτωση αξιοποίησης του βίντεο. Αντίθετα, απαιτείται οργανωμένη και δομημένη πλαισίωσή τους στην κάθε τους λεπτομέρεια, που συντελείται τόσο πριν όσο και κατά τη διάρκεια, αλλά και κατόπιν της χρήσης του βίντεο στη διδακτική διαδικασία.

Σύμφωνα με τον Φύκαρη (2012), ως κύριο δομικό πλαίσιο αξιοποίησης του βίντεο εντοπίζονται τα ακόλουθα βασικά σημεία, τα οποία πρέπει να προσέξει ο εκπαιδευτικός:

- Συνθήκες προβολής (διαρρύθμιση χώρου, τύπος οθόνης, λοιπά τεχνικά χαρακτηριστικά).
- Επιλογή προβαλλόμενων.
- Δημιουργία ευνοϊκού κλίματος πριν από την προβολή, εισαγωγή βασικών προβληματισμών επί των προβαλλόμενων.
- Προβολή του βίντεο (συνεχής ή διακοπτόμενη).
- Αξιοποίηση των προβαλλόμενων.

4. Αξιοποίηση του Youtube στην εκπαίδευση

Μια από τις πολλές εφαρμογές του διαδικτύου είναι το ψηφιακό διαδικτυακό βίντεο ονομαζόμενο ως Youtube. Το Youtube αποτελεί σήμερα την πλέον διαδεδομένη και πλούσια πηγή υλικού σε μορφή βίντεο, προσελκύοντας πολύ περισσότερους χρήστες από οποιαδήποτε άλλη online υπηρεσία διαμοιρασμού βίντεο (Αρβανιτίδου & Αντωνίου, 2012). Μέσω του Youtube ζωντανεύουν όσε φορές επιθυμούμε παλιές και νέες κινηματογραφικές ταινίες, ντοκιμαντέρ, ρεπορτάζ και κάθε άλλο τέτοιο υλικό. Υπάρχουν πολλοί τομείς που χρησιμοποιείται το Youtube για εκπαιδευτικούς σκοπούς, όπως στην ιατρική, στη βιολογία, στα μαθηματικά, στη χημεία, στην

πολιτική, για χρήση δεδομένων, για διδασκαλία, για εκμάθηση ξένων γλωσσών (Αρβανιτίδου & Αντωνίου, 2012). Για παράδειγμα, στην ιατρική χρησιμοποιείται για επίδειξη πραγματικών καταστάσεων ή επίδειξη ιατρικών επεμβάσεων (Hughes & Quraishi, 2011). Στη χημεία χρησιμοποιούνται ψηφιακά βίντεο για να συνδεθούν έννοιες της οργανικής χημείας με καθημερινές συνήθειες των ανθρώπων (Smith, 2011). Ο Berk (2009) μελετά πώς με τη χρήση του βίντεο οι μαθητές μπορούν να συνδυάζουν την ευφυΐα και τη συναισθηματική τους αίσθηση, αναφερόμενος στο φαινόμενο της υπεροχής της εικόνας σύμφωνα με το οποίο οι έννοιες και οι ιδέες είναι πιο πιθανό να τις θυμόμαστε αν παρουσιάζονται ως εικόνες αντί για λέξεις.

Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό του Youtube είναι η διεπαφή η οποία επιτρέπει στους χρήστες να έχουν γρήγορη πρόσβαση σε βίντεο και να μεταπηδούν από ένα βίντεο σε άλλο (Αρβανιτίδου & Αντωνίου, 2012). Το Youtube φαίνεται να είναι η κατάλληλη πλατφόρμα μάθησης, καθώς επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να παρακολουθούν βίντεο με περιεχόμενο ανάλογο με τους μαθησιακούς στόχους τους, να σημειώνουν τα σχόλιά τους γι' αυτό και να αξιολογούν το περιεχόμενό του (Duffy, 2008). Επίσης, ένα από τα προφανή οφέλη του Youtube είναι ότι προσφέρει απευθείας πρόσβαση σε ελεύθερα δημόσια βίντεο με ένα ευρύ φάσμα θεμάτων.

5. Διδακτική πρόταση με την αξιοποίηση βίντεο

Με δεδομένη τη δυνατότητα αξιοποίησης του Youtube σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, δημιουργείται το ερώτημα εάν και κατά πόσο θα μπορούσε η αξιοποίηση αυτή να αφορά την οικονομική επιστήμη. Ζητούμενο λοιπόν αποτελεί η κατάλληλη αξιοποίηση βίντεο για την κατανόηση οικονομικών εννοιών.

Η παρουσίαση, η ερμηνεία και η διδασκαλία των οικονομικών φαινομένων βασίζεται κυρίως σε θεωρητικές προσεγγίσεις. Η παρουσίαση των οικονομικών εννοιών, η ερμηνεία της συμπεριφοράς των ανθρώπων, η προσπάθεια επίλυσης οικονομικών προβλημάτων και η περιγραφή των οικονομικών φαινομένων κατά τη διδακτική πράξη επιχειρείται συνήθως με την κλασική μέθοδο της εισήγησης, χωρίς να λείπει η χρήση των μαθηματικών συναρτήσεων και των διαγραμματικών απεικονίσεων, σε μια προσπάθεια αποτελεσματικότερης απόδοσης των αφηρημένων εννοιών (ζήτηση, προσφορά, κόστος, ισορροπία, κλπ).

Στην περίπτωση των οικονομικών μαθημάτων, οι διδακτικοί στόχοι επιτυγχάνονται πολύ καλύτερα αν καταφέρουμε να προκαλέσουμε και να διατηρήσουμε το ενδιαφέρον του μαθητή (Colander, 1991). Για τη διδασκαλία τους μπορεί να χρησιμοποιηθεί πληθώρα άλλων μεθόδων και τεχνικών, που μπορούν να αυξήσουν το ενδιαφέρον των μαθητών, μεταξύ των οποίων και ποικίλα οπτικοακουστικά μέσα, όπως εικόνες, κινούμενα σχέδια, φωτογραφίες, σλάιντς, βίντεο, κ.α. (Whitehead & Μακρίδου-Μπούσιου, 2000). Με δεδομένο ότι στα παιδιά αρέσουν οι ιστορίες και τις ακούν με ενδιαφέρον, μπορούμε να τις χρησιμοποιήσουμε για να βοηθήσουμε τους μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα το περιβάλλον τους και να συνειδητοποιήσουν

ότι τα οικονομικά είναι μια επιστήμη που σχετίζεται με την πραγματική ζωή (Day et al., 1991).

5.1 Μαθησιακό αντικείμενο

Η διδακτική πρόταση αναφέρεται στο μάθημα Αρχές Οικονομικής Θεωρίας, το οποίο διδάσκεται στα Γενικά Λύκεια αλλά και στα ΕΠΑΛ. Ανάμεσα στη θεματολογία που περιέχει, περιλαμβάνεται κεφάλαιο για τη ζήτηση των αγαθών, όπου μεταξύ άλλων παρουσιάζονται οι προσδιοριστικοί παράγοντες της ζήτησης. Ένας από αυτούς τους παράγοντες είναι οι προσδοκίες και οι προβλέψεις των καταναλωτών σχετικά με τη μελλοντική εξέλιξη του εισοδήματός τους. Το παραπάνω θέμα παρουσιάζεται στο σχολικό βιβλίο μέσα σε τρεις σειρές, καθιστώντας την ενασχόληση με μια ούτως ή άλλως αφηρημένη έννοια περισσότερο αποσπασματική για τους μαθητές. Για το λόγο αυτό επιχειρείται μια νέα προσέγγιση του θέματος με τη βοήθεια της χρήσης βίντεο, μέσα από μια οργανωμένη διδακτική παρέμβαση.

5.2 Σκοπός

Ο εκπαιδευτικός προβάλλει στην τάξη απόσπασμα από μια παλιά ελληνική κινηματογραφική ταινία με σκοπό να εμπλέξει τους μαθητές σε ένα σύντομο ταξίδι ανακάλυψης της επίδρασης που επιφέρει η μεταβολή των προσδοκιών των καταναλωτών για τη μελλοντική εξέλιξη του εισοδήματός τους στη ζήτηση αγαθών που αυτά εκφράζουν. Συγκεκριμένα, επιχειρείται η ενεργή συμμετοχή των μαθητών στο μάθημα και η εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων στην πράξη.

5.3 Συνθήκες προβολής

Η προβολή της ταινίας θα γίνεται μέσα στην τάξη όπου οι μαθητές και ο καθηγητής λειτουργούν καθημερινά, έτσι ώστε να γίνει σε οικείο χώρο και να αποτελέσει υποσυνείδητα κομμάτι της καθημερινής πρακτικής για όλους. Για να προβάλει ο εκπαιδευτικός το υλικό θα χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικό υπολογιστή με σύνδεση στο διαδίκτυο, βιντεοπροβολέα και ηχεία. Πολλοί εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν την οθόνη του υπολογιστή ή την οθόνη τηλεόρασης, ωστόσο τέτοια προβολή, αν και πρακτική σε ειδικές περιπτώσεις, είναι ακατάλληλη όταν η προβολή έχει θέμα τον κινηματογράφο. Το μέγεθος της οθόνης αλλάζει τον τρόπο που ο θεατής «διαβάζει» την εικόνα (Αγραφιώτης, 2015). Έτσι, η προβολή θα πρέπει να γίνει σε οθόνη (κάδρο) όσο το δυνατό μεγαλύτερων διαστάσεων, όπως συμβαίνει σε μια κινηματογραφική αίθουσα.

5.4 Προβαλλόμενο υλικό

Για τις ανάγκες επίτευξης του παραπάνω σκοπού χρησιμοποιείται η αισθηματική κωμωδία του Αλέκου Σακελλάριου «Μοντέρνα Σταχτοπούτα». Πρόκειται για ασπρόμαυρη κινηματογραφική ταινία παραγωγής 1965, με πρωταγωνιστές την Αλίκη Βουγιουκλάκη και τον Δημήτρη Παπαμιχαήλ, διάρκειας 102 λεπτών.

Η υπόθεση της ταινίας έχει ως εξής: η Κατερίνα είναι μια ορφανή κοπέλα που ζει με τη γιαγιά της και τα τρία μικρά αδελφάκια της. Όμορφη και έξυπνη, αγωνίστηκε να μορφωθεί, για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις οικογενειακές της υποχρεώσεις. Δυστυχώς, όμως, δεν έχει κατορθώσει να βρει δουλειά. Έτσι, όταν πληροφορείται ότι ο Αλέξης Βαρνέζης, γενικός διευθυντής μιας μεγάλης εταιρείας πετρελαίων, απέλυσε την ιδιαίτερα γραμματέα του, βρίσκει τρόπο να φτάσει μέχρι τον Βαρνέζη και, χάρη στις ικανότητές της, κατορθώνει να κερδίσει την κενή θέση. Σιγά-σιγά, μετά από πολλές παρεξηγήσεις, αλλά και μετά από ένα επαγγελματικό ταξίδι στη Ρώμη, η Κατερίνα κατορθώνει να γοητεύσει τον πλούσιο προϊστάμενό της και να τον πείσει να την... διώξει από γραμματέα του και να την κάνει γυναίκα του.

Για το μαθησιακό αντικείμενο της διδακτικής πρότασης ενδιαφέρον παρουσιάζει ένα απόσπασμα της ταινίας, μέσα από το οποίο παρουσιάζεται με παραστατικό τρόπο η σχέση των προσδοκιών για τη μελλοντική εξέλιξη του εισοδήματος με τη ζήτηση αγαθών σήμερα.

Με τη βοήθεια του Youtube ο εκπαιδευτικός μπορεί να προβάλει την ταινία, πληκτρολογώντας και αναζητώντας το αρχείο με τίτλο «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΣΤΑΧΤΟΠΟΥΤΑ 1 8 ΑΜ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ ΒΟΥΓΙΟΥΚΛΑΚΗ». Το βίντεο αυτό έχει διάρκεια 1 ώρα, 43 λεπτά και 23 δευτερόλεπτα. Δεν απαιτείται φυσικά να προβληθεί ολόκληρη η ταινία. Η προβολή θα ξεκινάει από το χρονικό σημείο 21':35'' και θα τελειώνει στο χρονικό σημείο 38':42'' (περίπου 17 λεπτά). Ιδιαίτερα χρήσιμο για το μαθησιακό αντικείμενο είναι το απόσπασμα μεταξύ 36':50 και 38':42'' (περίπου 2 λεπτά).

5.5 Προετοιμασία – Προβολή – Αξιοποίηση

Ο εκπαιδευτικός, έχοντας να διδάξει το μαθησιακό αντικείμενο που αφορά στις προσδοκίες των καταναλωτών για την μελλοντική εξέλιξη του εισοδήματός τους ως προς τη ζήτηση αγαθών, θα πρέπει να δημιουργήσει θετική διάθεση στους μαθητές, θέτοντας μερικές αρχικές ερωτήσεις και προβληματισμούς γύρω από το μαθησιακό αντικείμενο. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός πρέπει να κάνει τα ακόλουθα:

- Ενημερώνει τους μαθητές ότι πρόκειται να δουν ένα απόσπασμα από μια παλιά ελληνική ταινία, με σκοπό να την αξιοποιήσουν στο μάθημα. Τονίζει στους μαθητές να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί κατά την παρακολούθηση του αποσπάσματος της ταινίας και εάν επιθυμούν να κρατάνε σημειώσεις, διότι μετά θα ακολουθήσουν ερωτήσεις πάνω σε όσα προβληθούν.
- Προετοιμάζει το σύστημα προβολής (H/Y, βιντεοπροβολέας, ηχεία), επιλέγοντας να προβάλει την ταινία σε όσο το δυνατό μεγαλύτερη επιφάνεια (οθόνη) μέσα στην τάξη.
- Προβάλλει το απόσπασμα της ταινίας, χωρίς να διακόπτει την προβολή.
- Μετά το πέρας της προβολής, διανέμει στους μαθητές από ένα φύλλο εργασίας και τους ζητάει να το συμπληρώσουν, ενώ στη συνέχεια συζητά μαζί τους και συνοψίζει τις απαντήσεις.

5.6 Αξιολόγηση μαθητών

Όταν ολοκληρωθεί η προβολή της ταινίας, οι μαθητές λαμβάνουν από ένα φύλλο εργασίας το οποίο περιέχει τις ακόλουθες ερωτήσεις (σε παρένθεση η βαθμολόγηση της κάθε ερώτησης):

1. Πώς προέκυψε η κενή θέση γραμματέως στην επιχείρηση; (1 μονάδες)
2. Ποιες θέσεις εργασίας εμφανίζονται στην επιχείρηση; (2 μονάδες)
3. Πώς έπεισε η πρωταγωνίστρια το διευθυντή να την προσλάβει; (1 μονάδες)
4. Τι έκανε η πρωταγωνίστρια μετά από την απόφαση του διευθυντή να την προσλάβει; (2 μονάδες)
5. Ποιά αγαθά ζήτησε η πρωταγωνίστρια από το παντοπωλείο αμέσως μετά την πρόσληψή της στην επιχείρηση; (3 μονάδες)
6. Είχε εισπράξει τον μισθό της η πρωταγωνίστρια όταν έδινε παραγγελία στο παντοπωλείο; (2 μονάδες)
7. Πώς αντιδρούσε η πρωταγωνίστρια όσο ο διευθυντής της ανακοίνωνε το ύψος του μισθού της; (4 μονάδες)
8. Ποιο συμπέρασμα βγάζουμε για τη σχέση μεταξύ της προσδοκίας για την εξέλιξη του μελλοντικού εισοδήματος και της ζήτησης που εκφράζουμε σήμερα; (5 μονάδες)

Ο εκπαιδευτικός δίνει στους μαθητές χρόνο 10 λεπτών για να συμπληρώσουν το φύλλο εργασίας, προτρέποντάς τους να εργαστούν σε ομάδες ανά δύο άτομα, όπως κάθονται στις θέσεις τους, αναγράφοντας τα ονόματά τους πάνω στο φύλλο. Στη συνέχεια, συλλέγει τις απαντήσεις από τις ομάδες. Για κάθε μία ερώτηση ζητάει από κάθε ομάδα να διαβάσει στην τάξη την απάντησή της. Έχοντας συλλέξει τα φύλλα με τις απαντήσεις, ο εκπαιδευτικός μπορεί να αξιολογήσει και να βαθμολογήσει τις απαντήσεις σε άλλο χρονικό σημείο.

Οι πρώτες τέσσερις ερωτήσεις απαιτούν την παρατηρητικότητα των μαθητών και την ικανότητά τους να συγκρατούν πληροφορίες μέσα από την παρακολούθηση μιας ταινίας. Οι επόμενες τέσσερις ερωτήσεις έχουν συγκεκριμένη στόχευση και σχετίζονται με το μαθησιακό αντικείμενο που πραγματεύεται η διδακτική πρόταση.

Αφού απαντηθούν όλες οι ερωτήσεις από τις ομάδες, ο εκπαιδευτικός συνοψίζει τις απαντήσεις και επικεντρώνεται στην τελευταία, κάνοντας μια σύντομη εισήγηση για το θέμα. Έτσι καλύπτει την παράδοση της σχετικής ύλης του σχολικού βιβλίου.

Τέλος, διανέμει στους μαθητές ακόμη ένα φύλλο εργασίας, προκειμένου με αυτό να κάνουν εφαρμογή των γνώσεων που έλαβαν. Στο δεύτερο φύλλο εργασίας υπάρχει πίνακας αγαθών με τις μονάδες μέτρησης και τις τιμές τους και ζητείται αρχικά από τους μαθητές να σημειώσουν ποια αγαθά και σε ποιες ποσότητες θα ζητούσαν εάν είχαν στη διάθεσή τους 500,00 ευρώ για ένα μήνα. Ο πίνακας έχει ως εξής:

Πίνακας 1: Λίστα αγαθών στο φύλλο εργασίας

Αγαθά	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή	Ποσότητα	Δαπάνη
Ψωμί	κιλό	0,50		
Γάλα	λίτρο	1,00		
Χυμός	λίτρο	1,00		
Χοιρινό κρέας	κιλό	8,00		
Βοδινό κρέας	κιλό	9,00		
Κοτόπουλο	κιλό	5,00		
Ψάρια	κιλό	6,00		
Βούτυρο	500 γραμ.	4,00		
Μαργαρίνη	500 γραμ.	3,00		
Κεράσια	κιλό	3,00		
Φράουλες	κιλό	4,00		

Αφού κάνουν τις επιλογές τους, τους ζητείται να κάνουν εκ νέου επιλογές για τον επόμενο μήνα, αλλά αυτή τη φορά έχοντας ως δεδομένο ότι το εισόδημά τους αναμένεται να αυξηθεί στα 700,00 ευρώ.

Με το δεύτερο φύλλο εργασίας ο εκπαιδευτικός δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να βιώσουν ατομικά τη σχέση ζήτησης με τις προσδοκίες για την μελλοντική εξέλιξη του εισοδήματός τους, σύμφωνα με τις προσωπικές τους ανάγκες. Η δεύτερη εργασία δίνει το έναυσμα για συζήτηση μέσα στην τάξη, ενισχύει τις γνώσεις και διαμορφώνει την αντίληψη των μαθητών για το πραγματευόμενο μαθησιακό αντικείμενο.

6. Συμπεράσματα

Η διδακτική πράξη αποτελεί την καρδιά της εκπαιδευτικής διαδικασίας, το κρίσιμο ζήτημα για την επίτευξη όλων των εκπαιδευτικών στόχων. Οι εξελίξεις στον τομέα των νέων τεχνολογιών και αξιοποίησής τους στην εκπαίδευση έχει διευρύνει τους ορίζοντες και τα εργαλεία της εκπαιδευτικής κοινότητας, συμβάλλοντας στην καλύτερη διαπραγμάτευση, επεξεργασία και τελικά κατανόηση εννοιών σε πολλά επιστημονικά πεδία. Η οικονομική επιστήμη έχει τη δυνατότητα να αξιοποιήσει νέες μεθόδους και μέσα, με τα οποία θα μπορούσε να απλοποιήσει ορισμένες αφηρημένες έννοιες και να οδηγήσει τους μαθητές σε πιο εύκολα μονοπάτια κατάκτησης της γνώσης. Βέβαια, ο εκπαιδευτικός δεν πρέπει να αρκείται μόνο στη μετάδοση γνώσεων, αλλά να φροντίζει με τα νέα μέσα και μεθόδους που χρησιμοποιεί να ενεργοποιεί τους μαθητές βιωματικά και να τους βοηθάει να εφαρμόσουν τις θεωρητικές γνώσεις στην καθημερινότητά τους, κάτι που είναι περισσότερο εφικτό με την οπτικοποίηση των αφηρημένων εννοιών. Τότε η εκπαίδευση ολοκληρώνεται επιτυχώς, όταν επιφέρει αλλαγή στις αντιλήψεις, στις στάσεις και στις δεξιότητες των μαθητών, ιδιαίτερα εάν είναι σε θέση να καλλιεργήσει την ικανότητά τους να αναλύουν ένα οπτικοποιημένο κείμενο, να τους παρακινεί να έρχονται σε κριτική

αντιπαράθεση με το υλικό που επεξεργάζονται και να οδηγούνται σε κριτική ανάλυση και συζήτηση αυτού του υλικού.

Η παρούσα πρόταση διδασκαλίας αξιοποιεί τις νέες τεχνολογίες και ειδικά το βίντεο με μεθοδικό τρόπο. Εκπαιδευτικός και μαθητές έχουν την ευκαιρία να ξεφύγουν από τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας και να επιδοθούν σε μια διαδραστική διαδικασία ανακάλυψης της γνώσης. Οι μαθητές καλούνται να αξιοποιήσουν τις δεξιότητες παρατηρητικότητας που έχουν για να ανακαλύψουν νέες γνώσεις, και να συνδέσουν τη θεωρία με τον πραγματικό κόσμο, έστω και αν αυτός αναπαριστάται μέσα από μια κινηματογραφική ταινία. Άλλωστε, οι ταινίες εμπνέονται από τον πραγματικό κόσμο!

Η εφαρμογή της διδακτικής πρότασης στη σχολική τάξη αναμένεται να αυξήσει το ενδιαφέρον των μαθητών και να τους ενεργοποιήσει όλους, κάτι που είναι περισσότερο δύσκολο να προκύψει όταν το ίδιο μάθημα διεξαχθεί με την παραδοσιακή μέθοδο της εισήγησης. Οι μαθητές καλούνται να παρακολουθήσουν με προσοχή την ταινία και να προσπαθήσουν να εντοπίσουν, να καταγράψουν και να αξιοποιήσουν τις προβαλλόμενες πληροφορίες, αναζητώντας το ιδιαίτερο μήνυμα που εμπεριέχει η ταινία που παρακολουθούν με σκοπό να κατανοήσουν καλύτερα την πραγματικότητα. Αυτές τις πληροφορίες, αφού τις επεξεργαστούν, θα τις συσχετίσουν και με τις προσωπικές τους κρίσεις, αναζητώντας ένα νόημα.

Όλοι οι μαθητές αναμένεται να αναπτύξουν ενεργό ρόλο στο μάθημα, μέσα από την προσπάθειά τους να δώσουν σωστές απαντήσεις στις ερωτήσεις που θα τους δοθούν. Εάν η πλειοψηφία των μαθητών απαντήσει σωστά στις ερωτήσεις, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι είναι σε θέση να συλλάβουν τη μετάδοση οπτικών πληροφοριών, να τις επεξεργαστούν κριτικά και να οδηγηθούν σε συμπεράσματα σχετικά με αυτά που παρακολουθούν. Έτσι, θα έχουν επιτευχθεί αποτελεσματικότερα οι στόχοι της διδακτικής πράξης.

Βιβλιογραφία

- Αγραφιώτης, Μ. (2015). Η κινηματογραφική παιδεία την εποχή των Τ.Π.Ε. *Περιοδικό i-teacher*, 10, 139-146.
- Αθανασάτου, Ι., Καλαμπάκας, Β., & Παραδείση, Μ. (2011). Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό. Τόμος Γ'. *Αξιοποίηση των Τεχνών στην Εκπαίδευση – Η Αξιοποίηση του Κινηματογράφου στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Αρβανιτίδου, Β., Αντωνίου, Π. (2012). Youtube και εκπαίδευση, *Περιοδικό i-teacher*, 5, 173-188.
- Arnheim, R. (2005). *Τέχνη και οπτική αντίληψη. Η ψυχολογία της δημιουργικής όρασης*. (Μτφ. Ποταμιανός Ι). Αθήνα: Θεμέλιο.
- Benjamin, W. (1978). *Δοκίμια για την τέχνη*. (Μτφ. Κούρτοβικ Δ). Αθήνα: Κάλβος.

- Berk, R. A. (2009). Multimedia teaching with video clips: TV, movies, Youtube, and MTVU in the college classroom. *International Journal of Technology in Teaching and Learning*, 5 (1), 1-21, Retrieved May 23, 2015, from http://www.sicet.org/journals/ijttl/issue0901/1_Berk.pdf.
- British Film Institute. (2000). *Moving images in the classroom: A secondary Teacher's Guide to using films and television*. London: British Film Institute.
- Bruner, J. (1996). *Studies in cognitive growth*. USA: John Willey.
- Buckingham, D. & Scanlon, M. (2003). *Education, Entertainment and learning*. London: Open University Press.
- Carroll, N. (2008). *Philosophy of Motion Pictures*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Colander, D. (1991). A consideration of the Economics Major in America Higher Education. *Journal of Economic Education*, 227-234.
- Day, H.R., Foltz, M., Heyse, K., Marksbarry, C., Sturgeon M. & Reed, S. (1997) *Teaching Economics Using Children's Literature*, New York: National Council on Economic Education.
- Duffy, P. (2008). Engaging the Youtube Google-Eyed Generation: Strategies for Using Web 2.0 in Teaching and Learning. *Electronic Journal e-Learning*, 6(2), 119-130, Retrieved May 23, 2015, from www.ejel.org/issue/download.html?idArticle=64.
- Ζευκλής, Α. (1989). Βίντεο-Βίντεο στην εκπαίδευση. *Παιδαγωγική και Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια-Λεξικό. Τόμος 2*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Hughes, J.P. & Quraishi, M.S. (2011). Youtube resources for the otolaryngology trainee. *The journal of laryngology & otology*, 1, 2.
- Jeong, H-S. (2001). *Theory, practice and empowerment in media education: A case study of critical pedagogy*. PhD Thesis. London: Institute of Education.
- Κανάκης, Ι. (1989). *Διδασκαλία και μάθηση με σύγχρονα μέσα επικοινωνίας*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Κούρτη, Ε. (2012). (Επιμ.). Εισαγωγή. Στο *Παιδική ηλικία και μέσα μαζικής επικοινωνίας* (σσ. 17-41) Τόμ. Α'. Αθήνα: Ηρόδοτος.
- Κρασανάκης, Γ. (1996). *Ψυχολογία του παιδιού: Βασικές έννοιες, θέματα γνωστικής ανάπτυξης του βρέφους, του νηπίου και του εφήβου*. Ηράκλειο: χο.
- Ντάβου, Μ. (2005). *Η παιδική ηλικία και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Παπαθανασόπουλος, Σ. (2009). *Το τέλος της παιδικής αθωότητας: Παιδιά και Μέσα Μαζικής ενημέρωσης. Οι ανήλικοι στον κόσμο της επικοινωνίας*. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας.

- Perkins, N. (1994). *The intelligent eye: Learning to think by looking at art*. The Geffy Center for Education in the Arts.
- Sjoberg, U. (2000). *Screen Rites: A study of Swedish people's use and meaning – making of screen-based media in everyday life*. Lund: Lund University.
- Smith, D. (2011). From crazy chemists to engaged learners through education. *Nature chemistry*, 3, 681-684.
- Whitehead, D. & Μακρίδου-Μπούσιου, Δ. (2000). *Οικονομική Εκπαίδευση. Διδακτική των Οικονομικών*. Αθήνα: Gutenberg.
- Φύκαρης, Ι. (2012). Η αξιοποίηση του βίντεο και της κινούμενης εικόνας στη διδασκαλία: μια διδακτική δυνατότητα. *Τα εκπαιδευτικά*, 103-104, 233-247.